

«Η καταστροφή του δάσους. Εκπαιδευτικό σενάριο για τη Φιλαναγνωσία και τη Μελέτη Περιβάλλοντος της Β' Δημοτικού»

Συμεωνίδου Άννα¹, Νασιάρα Παρασκευή²

¹ Εκπαιδευτικός ΠΕ70, 1ο Δημοτικό Σχολείο Περαιάς
dj1994@otenet.gr

² Εκπαιδευτικός ΠΕ70, 3ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης
hbhnas54@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο σχεδιάστηκε για τα γνωστικά αντικείμενα της Φιλαναγνωσίας και της Μελέτης Περιβάλλοντος της Β' τάξης του δημοτικού σχολείου.

Πρόκειται για εμπειρωτική, βιωματική και δημιουργική δραστηριότητα σχετική με την καταστροφή του δάσους, η οποία στοχεύει μέσω της χρήσης αποσπάσματος του λογοτεχνικού έργου "Τα Ψηλά Βουνά" του Ζ. Παπαντωνίου (2003), επεξεργαστή κειμένου word, της ιστοσελίδας του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου και του εκπαιδευτικού διαδικτυακού εργαλείου TEDED, οι μαθητές να οδηγηθούν στη γνώση, στην κατανόηση και στη συνειδητοποίηση των συνεπειών που επέρχονται στο περιβάλλον λόγω της καταστροφής ενός δάσους καθώς και στην εξοικείωσή τους με εφαρμογές των ΤΠΕ.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Φιλαναγνωσία, Μελέτη Β' τάξης, δάσος (word), ΕΚΕΒΙ (διερεύνηση), διαδικτυακό εργαλείο TEDED

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τίτλος σεναρίου: Η καταστροφή του δάσους.

Γνωστικό αντικείμενο του σεναρίου: Φιλαναγνωσία και Μελέτη Περιβάλλοντος, Β' Δημοτικού.

Ιδιαίτερη περιοχή του γνωστικού αντικειμένου: Ο άνθρωπος που τρώει το δάσος, Τα Ψηλά Βουνά, του Ζ. Παπαντωνίου και κεφ. 8.1. Μια εκδρομή στο βουνό, Μελέτη Περιβάλλοντος Β' Δημοτικού.

Συμβατότητα με το Α.Π.Σ. και το Δ.Ε.Π.Π.Σ.: Δραστηριότητα εμπειρωτική, βιωματική στο τέλος του κεφ. 8.1. Μια εκδρομή στο βουνό, Μελέτη Περιβάλλοντος Β' Δημοτικού (Βιβλίο μαθητή, 2012· Τετράδιο εργασιών, 2012 Βιβλίο δασκάλου, 2007) μέσω του λογοτεχνικού αποσπάσματος "Ο άνθρωπος που τρώει το δάσος", από το βιβλίο του Ζ. Παπαντωνίου "Τα Ψηλά Βουνά".

Προαπαιτούμενες γνώσεις: Οι μαθητές γνωρίζουν τι είναι το δάσος, ποια δένδρα συναντάμε σε αυτό, ποια ζώα το κατοικούν, τι προσφέρει στον άνθρωπο, όπως προστασία από τις πλημμύρες που προκαλούνται από τις βροχές, πρώτες ύλες, οξυγόνο, αναψυχή κ.ά. τους κινδύνους που το απειλούν, όπως κοπή δένδρων, πυρκαγιά κ.ά., από τη μελέτη και την επεξεργασία του κεφ. 8.1. Μια εκδρομή στο βουνό, Μελέτη Περιβάλλοντος Β' Δημοτικού καθώς και από προσωπικές εμπειρίες και βιώματα από την επίσκεψή τους σε κάποιο δάσος.

Γενικός σκοπός σεναρίου: Η συνειδητοποίηση του σημαντικού ρόλου της λογοτεχνίας στην ευαισθητοποίηση των μαθητών απέναντι σε προβλήματα σχετικά με το περιβάλλον και γενικότερα με τη ζωή (Δ.Ε.Π.Π.Σ. & Α.Π.Σ., 2002).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο αξιοποιεί εκπαιδευτικά λογισμικά και υπηρεσίες των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας, ΤΠΕ, (ψηφιακό σχολείο), όπως εξοικείωση με τον επεξεργαστή κειμένου, ιστοσελίδα του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου, εκπαιδευτικό διαδικτυακό εργαλείο TEDED, τα οποία ευνοούν την ανάπτυξη ικανοτήτων υψηλού επιπέδου (γνώσεις και δεξιότητες), όπως ανάπτυξη κριτικής σκέψης, ικανότητα διερεύνησης και αναζήτησης πληροφοριών, συνεργασίας, δεξιοτήτων λήψης απόφασης και από κοινού προσέγγισης και επίλυσης προβλημάτων και που παρέχουν προστιθέμενη αξία στο σενάριο που αφορά τη μαθησιακή διαδικασία (μέσω των παιδαγωγικών δυνατοτήτων των λογισμικών) και που ευνοούν τη διερευνητική – ανακαλυπτική μάθηση (Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, 2010). Προωθεί την καινοτομία και τη δημιουργικότητα χρησιμοποιώντας τεχνικές, όπως εργασία σε ομάδες, αποδόμηση - αναδόμηση κοινωνικής οργάνωσης τάξης, αξιοποίηση των ΤΠΕ, διδασκαλία χωρίς διδακτικό εγχειρίδιο.

Οι στόχοι του ανταποκρίνονται στους γενικότερους στόχους του Προγράμματος Σπουδών, δηλαδή οι μαθητές αποκτούν γνώσεις μέσω της κατανόησης, αποκτούν δεξιότητες μέσω της διερεύνησης και επικοινωνούν συνεργαζόμενοι για την παραγωγή έργου. Καλλιεργεί αξίες, όπως σέβομαι, αγαπώ και φροντίζω το περιβάλλον, συνεργάζομαι ακολουθώντας κανόνες συνεργασίας. Είναι αειφόρο και ταυτόχρονα διαθεματικό (Γλώσσα, Φιλαναγνωσία, Λογοτεχνία, Μελέτη Περιβάλλοντος), γιατί μέσω του συγκεκριμένου σχεδίου οι μαθητές διαχειρίζονται ιδέες προστασίας του περιβάλλοντος και αειφόρου ανάπτυξης. Ο εκπαιδευτικός στηρίζει τη μαθησιακή εξέλιξη των μαθητών ως εμπνευστής, καθοδηγητής, συντονιστής, σύμβουλος, προγραμματιστής κ.ά. (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011).

Επιπρόσθετα στο παρόν εκπαιδευτικό σενάριο χρησιμοποιήθηκε η τεχνική του καταιγισμού ιδεών, με την οποία επιτυγχάνουμε να αποτυπώσουν οι μαθητές αυθόρμητα και συνειρμικά τις σκέψεις, τις προηγούμενες γνώσεις και τα συναισθήματα τους γύρω από ένα θέμα. Είναι μια γέφυρα ανάμεσα στο γνωστό και στο άγνωστο. Χρησιμοποιούμε, δηλαδή, τη γνωστική στρατηγική του Ausubel, όπου κάθε θέμα εισάγεται από τον προ-οργανωτή ή προκαταβολικό οργανωτή και η οποία επιτρέπει στο μαθητή να ανακαλέσει και να μεταφέρει την προηγούμενη γνώση στη νέα πληροφορία, η οποία του παρουσιάζεται (Ausubel, 1968). Μπορεί να έχει τη μορφή «αράχνης», όπου με την τεχνική καταιγισμού ιδεών, γύρω από τη βασική έννοια διατάσσονται οι πολλαπλές ερμηνείες – αναγνώσεις της έννοιας αυτής. Θα μπορούσε να έχει ακόμη και τη μορφή ενός εννοιολογικού χάρτη (Μελέτη Περιβάλλοντος, Βιβλίο δασκάλου, 2007).

Χρησιμοποιήθηκε, επίσης, η διερευνητική μορφή διδασκαλίας, η οποία προσφέρεται κυρίως για τη μελέτη θεμάτων του φυσικού και του κοινωνικού κόσμου, η εφαρμογή της οποίας σύμφωνα με τον Bruner καθιστά τους μαθητές ικανούς για αυτόνομη διερεύνηση και μάθηση (Bruner, 1996) καθώς και η ομαδοκεντρική στην απλή της μορφή εταιρικές ομάδες (των δύο ατόμων) αλλά και ομάδες 3,4/5 ατόμων, οι οποίες επιφέρουν στη σχολική μάθηση και στην ανάπτυξη των παιδιών θετικά αποτελέσματα, ιδιαίτερα στους τομείς της

κοινωνικής και γνωστικής ανάπτυξης. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν μορφές μικτής διδασκαλίας, όπως η ερωτοαποκριτική, η επαγωγική – διαλογική και η παρωθητική, όπου μέσα από ερωτήσεις, διαλόγους και παρωθήσεις εμπλέκεται ο μαθητής και αναλαμβάνει ενεργότερο ρόλο, οι οποίες προετοιμάζουν το μαθητή για τις μορφές των μαθητοκεντρικών διδασκαλιών (Ματσαγγούρας, 2008).

ΣΤΟΧΟΙ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

1° επίπεδο: Γνωρίζοντας και κατανοώντας (γνώσεις). - Να γνωρίσουν τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη Λογοτεχνία και τη Μελέτη Περιβάλλοντος και να αναπτύξουν ενδιαφέρον για τη λογοτεχνία. - Να μάθουν για τις συνέπειες που επιφέρει στο περιβάλλον η καταστροφή ενός δάσους.

2° επίπεδο: Διερευνώντας και εντοπίζοντας (δεξιότητες). - Να ακολουθούν οδηγίες προκειμένου να ολοκληρώσουν μια δραστηριότητα. - Να ακούν, να κατανοούν κείμενο που διαβάζει κάποιος μεγαλόφωνα, να αποδίδουν το περιεχόμενο του κειμένου που άκουσαν, να αναδιηγούνται, να αφηγούνται, να συζητούν, να επισημαίνουν το συγγραφέα και τον τίτλο του βιβλίου. - Να αποκτήσουν την ικανότητα δημιουργικής γραφής (δημιουργία παραγράφου).

3° επίπεδο: Επικοινωνώντας (και συνεργαζόμενος με άλλους). - Να μάθουν να εργάζονται ομαδικά, να συνεργάζονται, επικοινωνώντας με τους άλλους για την επίτευξη ενός έργου.

4° επίπεδο: Αξιοποιώντας εκπαιδευτικά λογισμικά και υπηρεσίες των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ). - Να εξοικειωθούν με τη χρήση επεξεργαστή κειμένου, του Word και να κατανοήσουν πως υπάρχει και άλλη μέθοδος γραφής διαφορετική από αυτήν που λαμβάνει χώρα με χαρτί και μολύβι. - Να μάθουν να διερευνούν στο διαδίκτυο αναζητώντας πληροφορίες μέσα σ' ένα ευρύ φάσμα δεδομένων. - Να μάθουν μέσω της χρήσης του βίντεο να επεξεργάζονται πληροφορίες (καθοδηγούμενη διερεύνηση – ανακάλυψη) και να απομονώσουν κριτικά τις σχετικές με το υπό διερεύνηση θέμα (εκπαιδευτικό διαδικτυακό εργαλείο TEDED).

ΕΓΚΑΡΣΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Μέσω του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού σεναρίου εξυπηρετούνται στόχοι σε σχέση με τη Γλώσσα (Λογοτεχνία, Φιλαναγνωσία, Δημιουργική γραφή), τη Μελέτη Περιβάλλοντος, την Αισθητική Αγωγή (Εικαστικά) και των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Διάφορες εκπαιδευτικές τεχνικές, όπως: καταιγισμός ιδεών, ερωτήσεις - απαντήσεις, συζήτηση, ελεύθερος διάλογος, ομαδική εργασία σε ζευγάρια και ομάδες 3, 4/5 ατόμων (Μασούρου, 2012 · Ματσαγγούρας, 2008 · Ταρατόρη & Χατζηδήμου, 2001).

ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Το προτεινόμενο σχέδιο διδασκαλίας έχει διάρκεια τριών διδακτικών ωρών.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Γενική Περιγραφή: Η διδασκαλία προτείνεται να πραγματοποιηθεί ως εμπεδωτική αλλά και βιωματική - δημιουργική δραστηριότητα μετά την ολοκλήρωση του κεφ. 8.1. Μια εκδρομή στο βουνό, Μελέτη Περιβάλλοντος Β' Δημοτικού.

Ώρα Φιλαναγνωσίας: (τέσσερα στάδια, 1 διδακτική ώρα, 45 λεπτά, στην αίθουσα πληροφορικής).

1^ο στάδιο (13 λεπτά): Τα παιδιά καθισμένα σε κύκλο στην αίθουσα πληροφορικής ακούν τον εκπαιδευτικό να διαβάζει το απόσπασμα “Ο άνθρωπος που τρώει το δάσος”, από το βιβλίο του Ζ. Παπαντωνίου “Τα Ψηλά Βουνά”. Μετά την ανάγνωση του αποσπάσματος, οι μαθητές το αναδιηγούνται, επεξεργάζονται την εικονογράφηση, τη βιβλιοδεσία και με ερωτήσεις - απαντήσεις, ελεύθερο διάλογο και συζήτηση αναφέρονται στο περιεχόμενό του και με καταιγισμό ιδεών καταγράφονται στον πίνακα οι επιπτώσεις που προκαλεί η καταστροφή των δασών στο περιβάλλον.

2^ο στάδιο (20 λεπτά): Στη συνέχεια χωρίζονται σε ζευγάρια και κάθονται μπροστά στην οθόνη υπολογιστή, όπου ήδη είναι ανοιχτό το φύλλο εργασίας, όπου υπάρχει το εξώφυλλο του βιβλίου “Τα Ψηλά Βουνά”, το απόσπασμα που διάβασε ο εκπαιδευτικός και η δραστηριότητα που πρέπει να συμπληρωθεί με τον επεξεργαστή κειμένου. Οι μαθητές καλούνται να καταγράψουν τις επιπτώσεις που προκαλούνται στο περιβάλλον από την καταστροφή ενός δάσους. Κάθε ομάδα θα γράψει μια παράγραφο, για μια επίπτωση, για παράδειγμα η 1^η ομάδα θα γράψει για τις επιπτώσεις στα δένδρα, η 2^η ομάδα για τις επιπτώσεις στα πουλιά, η 3^η ομάδα για τις επιπτώσεις στα άλλα ζώα κτλ. ... Οι μαθητές διαβάζουν τις οδηγίες και εκτελούν τη δραστηριότητα. Ο εκπαιδευτικός περνά από κάθε ζευγάρι, εξηγεί, βοηθά, συμβουλεύει, ενθαρρύνει και επιβραβεύει. Μετά την ολοκλήρωση της γραφής, κάθε ομάδα θα παρουσιάσει στην ολομέλεια την παράγραφο, που έγραψε. Τα κείμενα τυπώνονται και αναρτώνται στον πίνακα εργασιών της τάξης.

3^ο στάδιο (7 λεπτά): Ακολούθως οι μαθητές υπαγορεύουν στον εκπαιδευτικό (εκπαιδευτικός σε ρόλο γραμματέα) τις επιπτώσεις της κοπής των δένδρων του δάσους. Δημιουργείται ένα κείμενο συμβατικής γραφής, το οποίο αναρτάται και αυτό στον πίνακα εργασιών της τάξης.

4^ο στάδιο (5 λεπτά): Το τελευταίο πεντάλεπτο μέσα από προφορικές ερωτήσεις ο εκπαιδευτικός, διαπιστώνει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που κατέκτησαν οι μαθητές.

Ώρα Μελέτης Περιβάλλοντος: (τρία στάδια, 1 διδακτική ώρα, 45 λεπτά, στην αίθουσα πληροφορικής).

1^ο στάδιο (20 λεπτά): Τα παιδιά σε ζευγάρια καθισμένα μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή αναζητούν μέσω της ιστοσελίδας του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του συγγραφέα Ζ. Παπαντωνίου.

2^ο στάδιο (20 λεπτά): Στη συνέχεια οι μαθητές παρακολουθούν, ανά δύο, στην οθόνη του υπολογιστή ένα βίντεο που περιλαμβάνει ένα μάθημα, που δημιουργήθηκε από τους συγγραφείς του παρόντος σεναρίου, μέσω του εκπαιδευτικού διαδικτυακού εργαλείου TEDED.

Η ιστοσελίδα του μαθήματος είναι: <http://ed.ted.com/on/sNPNGzic/edit>

Ο τίτλος του βίντεο είναι “Πρόληψη πυρκαγιών στο δάσος”, μια παραγωγή του Πυροσβεστικού Μουσείου. Το συγκεκριμένο βίντεο είναι ανεβασμένο στο youtube και στην ιστοσελίδα <https://www.youtube.com/watch?v=-RdUZYEb09s>. Οι μαθητές αφού παρακολουθήσουν και συζητήσουν ό,τι είδαν, με τη βοήθεια του συντονιστή εκπαιδευτικού, καλούνται να απαντήσουν σε πέντε ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου, που βρίσκονται κάτω από το βίντεο και είναι σχετικές με αυτό.

3^ο στάδιο (5 λεπτά): Το τελευταίο πεντάλεπτο μέσω προφορικών ερωτήσεων διαπιστώνει ο εκπαιδευτικός κατά τα πόσο, επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι σε ατομικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο τάξης.

Ώρα Αισθητικής Αγωγής: (1 διδακτική ώρα, 40 λεπτά, στην αίθουσα διδασκαλίας): Τα παιδιά σε ομάδες 3 – 4 ατόμων, δημιουργούν εικαστικά έργα σχετικά με το δάσος (ζωγραφική, κολάζ κ.ά.), τα οποία αναρτούν στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης τους ή εναλλακτικά παίζουν παραδοσιακά και θεατρικά παιχνίδια σχετικά με το δάσος.

Υλικοτεχνική υποδομή: Μολύβι, γόμα, μαρκαδόρο γραφής για πίνακα, φύλλο εργασίας με δραστηριότητες, Η/Υ, laptop, projector, χρωματιστά μολύβια, χαρτιά και χαρτόνια σε διάφορα χρώματα και σχήματα, παλιές εφημερίδες και περιοδικά, ψαλίδια, κόλλες και ό,τι άλλο υλικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εικαστικές δημιουργίες.

Καινοτομίες: Χωρίς διδακτικό εγχειρίδιο, Ολομέλεια – Κύκλος, Ζευγάρια - Ομάδες 3, 4/5 ατόμων - Αξιοποίηση των ΤΠΕ, Λογοτεχνίας, Μελέτης Περιβάλλοντος, Γλώσσας, Εικαστικών

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η εκπαιδευτική διαδικασία αξιολογείται σε κάθε στάδιο της, ανάλογα με το σκοπό και τους στόχους που τίθενται κατά το σχεδιασμό. Η αξιολόγηση μπορεί να αφορά τους μαθητές αλλά και το ίδιο το εκπαιδευτικό σενάριο. Ως προς τους μαθητές μέσα από ερωτήσεις προφορικές ο εκπαιδευτικός, μπορεί να διαπιστώσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες που κατέκτησαν οι μαθητές αλλά και τις αξίες, τις στάσεις και τις συμπεριφορές που υιοθέτησαν κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Κατά την αρχική διαγνωστική αξιολόγηση, μέσω της τεχνικής του καταγισμού των ιδεών προσδιορίζεται το επίπεδο γνώσεων, εμπειριών και των πιθανών δυσκολιών των μαθητών.

Κατά τη διάρκεια της εκπόνησης των σχεδίων εργασίας συντελείται η διαμορφωτική αξιολόγηση μέσω της παρατήρησης π.χ. της ανταπόκρισης των μαθητών στις οδηγίες, τους τρόπους συνεργασίας και χρήσης των πηγών, της κατανόησης ή μη των κειμένων που διαβάζουν καθώς και μέσω κατάλληλων ερωτήσεων, όπως: "Τι χρειάζεσαι για την υλοποίηση της εργασίας σου; Τι σε δυσκολεύει; Τι έκανες στην αρχή και τι θα κάνεις στη συνέχεια; κ.ά.". Ο εκπαιδευτικός, δηλαδή, εκμειύει τον τρόπο σκέψης και εργασίας των μαθητών συμβάλλοντας στο να οργανωθεί καλύτερα η σκέψη και η δράση τους. Κατά την τελική αξιολόγηση διαπιστώνεται η επίτευξη των αρχικών στόχων σε ατομικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο τάξης μέσω ερωτήσεων, όπως: "Πώς συνεργαστήκατε; Τι πηγές χρησιμοποιήσατε; Σας έφτασε ο διαθέσιμος χρόνος; Τι προβλήματα αντιμετωπίσατε και πώς τα ξεπεράσατε;", εμπλέκονται, δηλαδή, οι μαθητές σε διαδικασίες που τους βοηθούν να οργανώσουν τη σκέψη τους, να αποκτήσουν δεξιότητες αυτορύθμισης, αναστοχασμού, αυτοαξιολόγησης και αξιολόγησης των συμμαθητών τους (Μελέτη Περιβάλλοντος Β' δημοτικού, 2007).

Ως προς την εφαρμογή του σεναρίου μέσα από μια αναστοχαστική διεργασία μπορεί να αναμορφώσει το αρχικό σχέδιο διδασκαλίας στοχεύοντας στη βελτίωσή του, δηλαδή στο τέλος της διδακτικής πρακτικής μέσω εποικοδομητικής συζήτησης είναι δυνατόν να το αναπροσαρμόσει. Για παράδειγμα το παρόν σενάριο μπορεί να αναπροσαρμοσθεί χρονικά και να προστεθεί μια επιπλέον δραστηριότητα σχετική με την αναζήτηση λογοτεχνικών έργων σχετικών με το περιβάλλον μέσω της ιστοσελίδας του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου <http://www.biblionet.gr>, ώστε να δημιουργηθεί σχετικός κατάλογος και αν είναι δυνατόν να εμπλουτισθεί με κάποια από αυτά η σχολική βιβλιοθήκη.

ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε άλλες τάξεις του δημοτικού σχολείου με τις κατάλληλες προσαρμογές, με τη χρήση λογοτεχνικών κειμένων που ανταποκρίνονται στο ηλικιακό επίπεδο των παιδιών, για παράδειγμα στη Μελέτη Περιβάλλοντος της Γ' τάξης, στην Ενότητα 4. Φυτά και ζώα του τόπου μας. Άλλωστε σύμφωνα με τη θεωρία κάθε διδακτικό σενάριο που εφαρμόζεται, θα πρέπει να αποτελεί πρόταση για κάθε εκπαιδευτικό, για να το αξιοποιήσει εφαρμόζοντάς το είτε όπως ακριβώς είναι είτε τροποποιώντας το στις συνθήκες της δικής του τάξης (Μασούρου, 2012).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το παρόν εκπαιδευτικό σενάριο υλοποιήθηκε στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Περαιάς και στο 17ο Δημοτικό Σχολείο Θεσσαλονίκης το σχολικό έτος 2013 – 2014 και βελτιωμένο μετά από αναστοχαστική διεργασία στο Ολοήμερο του 1ου Δημοτικού Σχολείου Περαιάς ενταγμένο στο καινοτόμο πρόγραμμα “Το δάσος στη λογοτεχνία” το σχολικό έτος 2014 – 2015. Λόγω της μικρής ηλικίας των παιδιών η χρήση των ΤΠΕ ήταν συμπληρωματική. Τα στάδια της ώρας της Φιλαναγνωσίας και της Μελέτης Περιβάλλοντος υλοποιήθηκαν χρονικά όπως αναφέρονται στο σενάριο, όμως αποδείχθηκε στην πράξη ότι οι δραστηριότητες ΤΠΕ ήταν αρκετά απαιτητικές, λόγω της ηλικίας και εμπειρίας των παιδιών σε παρόμοιες εφαρμογές. Αφιερώθηκε μια τρίτη διδακτική ώρα σε εικαστικές δημιουργίες, μια τέταρτη σε παραδοσιακά παιχνίδια και μια πέμπτη σε θεατρικά παιχνίδια σχετικά με το δάσος. Κατά την υλοποίηση του σεναρίου τα παιδιά εργάστηκαν ομαδικά, συνεργάστηκαν, διερεύνησαν, ανακάλυψαν, δημιούργησαν και ψυχαγωγήθηκαν, κατέκτησαν γνώσεις και δεξιότητες έχοντας τους εκπαιδευτικούς ως συμβούλους και καθοδηγητές. Εν κατακλείδι το εκπαιδευτικό σενάριο υλοποιήθηκε με επιτυχία και αποτέλεσε κίνητρο ώστε να εκφράσουν οι μαθητές την επιθυμία να ασχοληθούν περαιτέρω με το βιβλίο “Τα Ψηλά Βουνά” κατά την ώρα της Φιλαναγνωσίας.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Ausubel, David P. (1968). *Educational Psychology: A Cognitive View*. New York and Toronto: Holt, Rinehart and Winston.

Bruner, J. (1996). *The Culture of Education*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (2011). Σχέδιο του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ) για την προώθηση της Φιλαναγνωσίας στις Α' και Β' τάξεις Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων με ενιαίο αναμορφωμένο πρόγραμμα. Website: <http://www.biblionet.gr> www.ekepi.gr «το ΕΚΕΒΙ και το παιδί» www.mikrosanagnostis.gr.

Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών – Τεύχος 2α: Κλάδος ΠΕ70 (2010). Πάτρα: ΕΑΙΤΥ – Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης (ΤΕΚ), σσ. 11, 437.

Ιστοσελίδα <https://www.youtube.com/watch?v=-RdUZYEb09s>.

Μασούρου, Β. (2012). Εκπαιδευτικά (Διδακτικά) Σενάρια. Αθήνα: Πάντειον Πανεπιστήμιον.

Ματσαγγούρας, Η. (2008). *Η σχολική τάξη. Χώρος – Ομάδα – Πειθαρχία – Μέθοδος*. Αθήνα: Γρηγόρη, σσ. 429 – 433.

Μελέτη Περιβάλλοντος Β' Δημοτικού (2012), Βιβλίο μαθητή. Αθήνα: ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», σσ. 86, 87.

Μελέτη Περιβάλλοντος Β' Δημοτικού (2012), Τετράδιο εργασιών μαθητή. Αθήνα: ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» σ. 27.

Μελέτη Περιβάλλοντος Β' Δημοτικού (2007), Βιβλίο δασκάλου. Αθήνα: ΟΕΔΒ, σσ. 13, 15, 17, 18, 58, 59.

Μελέτη Περιβάλλοντος Γ' Δημοτικού (2012), Βιβλίο μαθητή. Αθήνα: ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ», σσ. 57 – 84.

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011). Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό. Γενικό μέρος (Τόμ. Α, σσ. 13, 14, 15, 16, 18). Ειδικό μέρος, ΠΕ70 Δασκάλων (Τόμ. Β, σσ. 11, 50, 51, 52, 53). Ειδικό μέρος. «Αξιοποίηση των τεχνών στην εκπαίδευση» (Τόμ. Β). Αθήνα.

Παπαντωνίου, Ζ. (2003). *Τα Ψηλά Βουνά*. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της «ΕΣΤΙΑΣ» Ι.Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α.Ε. (24^η ανατύπωση), σσ. 96 – 98.

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2002). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (Τόμ. Α). Αθήνα.

ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2002). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (Τόμ. Β). Αθήνα, σσ. 57 -58.

Χατζηδήμου, Δ., & Ταρατόρη, Ε. (2001). Η ομαδική διδασκαλία στη διδακτική πράξη. Στο Ι. Ε. Πυργιωτάκης (επιμ.), *Ολοήμερο Σχολείο. Λειτουργία και Προοπτικές* (σσ. 79 – 84). Αθήνα: ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Φύλλα εργασίας
ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ & ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η καταστροφή του δάσους
(Δραστηριότητα εμπέδωσης μετά το τέλος του
Κεφ. 8.1. Μια εκδρομή στο βουνό,
της Μελέτης Περιβάλλοντος Β' Δημοτικού, σσ. 86,87)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1η

Στην οθόνη σας βλέπετε το εξώφυλλο του βιβλίου "**Τα Ψηλά Βουνά**", του Ζαχαρία Παπαντωνίου.

Ο δάσκαλος σάς διάβασε το παρακάτω απόσπασμα του βιβλίου:

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΟΥ ΤΡΩΕΙ ΤΟ ΔΑΣΟΣ

Οι Πουρναρίτες, έλεγε ο γερο-Θανάσης, είναι από το χωριό Πουρναρί που βρίσκεται χαμηλά, κάπου δυόμισι ώρες από το Χλωρό.

Πολλοί απ' αυτούς το είχαν επάγγελμα να ζούνε ρημάζοντας το δάσος. Πάνε μια νύχτα και δίνουν τσεκουριές σ' ένα μεγάλο έλατο που μπορεί να δώσει πολύ και γερό ξύλο.

Γκρεμίζουν τον έλατο και τον κομματιάζουν. Έστερα φορτώνουν τα κούτσουρα στο μουλάρι και τα πηγαίνουν λίγα λίγα στο χωριό.

Άλλοι πάλι ξεφλουδίζουν λίγο τον έλατο γύρω γύρω για να ξεραθεί. Έστερα από καιρό πηγαίνουν και τον κόβουν.

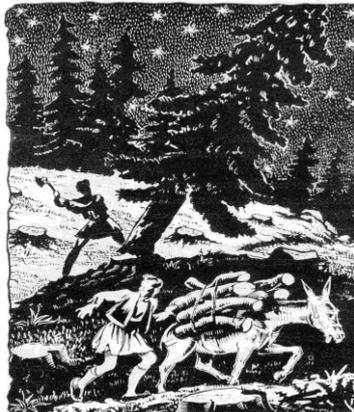
Πολλοί απ' αυτούς στην άκρη του δάσους καίνε τους θάμνους και τα δέντρα για να κάμουν χωράφια. Κι ύστερα προχωρούν μέσα στο δάσος. Έτσι με τον καιρό γυμνώνουν ράχες ολόκληρες.

Εδώ και δυό χρόνια έχουν αρχίσει να βγάζουν κρυφά

ρεταίνι. Πολλά από τα πιο όμορφα πεύκα του Χλωρού είναι πελεκημένα και γδαρμένα.

Έτσι οι Πουρναρίτες μπήκαν στο δάσος, όπως το σκουλήκι μπαίνει στον κάμπο και το σαράκι στο ξύλο.

96

Σκεφτείτε : “Αν κοπούν τα δένδρα του δάσους, τι θα συμβεί;”

Γράψτε μια μικρή παράγραφο (κάθε ομάδα στο αντίστοιχο πινακάκι):

1^η ομάδα	Τα δένδρα
2^η ομάδα	Τα άλλα φυτά
3^η ομάδα	Τα πουλιά
4^η ομάδα	Τα άλλα ζώα
5^η ομάδα	Ο αέρας
6^η ομάδα	Το νερό της βροχής
7^η ομάδα	Οι άνθρωποι
8^η ομάδα	Το περιβάλλον

Ανακοινώστε στην ολομέλεια ό,τι γράψατε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2η

Πληκτρολογήστε στο Google: Παπαντωνίου Ζαχαρίας – Εθνικό Κέντρο Βιβλίου

Πατήστε: Αναζήτηση

Κάντε κλικ: Παπαντωνίου Ζαχαρίας – Εθνικό Κέντρο Βιβλίου

[Παπαντωνίου Ζαχαρίας - Εθνικό Κέντρο Βιβλίου / Από το ...](#)

www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=461&t...

Βιογραφικό Σημείωμα. **ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ** (1877-1940) Ο **Ζαχαρίας Παπαντωνίου** γεννήθηκε στο Καρπενήσι, γιος του δασκάλου Λάμπρου **Παπαντωνίου** ...

Βρίσκεστε στην ιστοσελίδα του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου - Πηγαίετε:

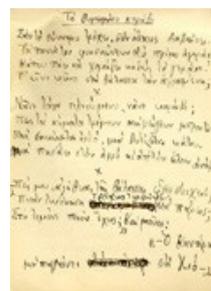
Αρχείο Ελλήνων Λογοτεχνών

Παπαντωνίου Ζαχαρίας

Αρχικά: Κάντε κλικ στη φωτογραφία και γνωρίστε το συγγραφέα.

Κατόπιν: Κάντε κλικ στο χειρόγραφο ποίημα και δείτε το γραφικό χαρακτήρα του συγγραφέα. Προσπαθήστε να διαβάσετε τον τίτλο του ποιήματος.

Τέλος: Κρατήστε σημειώσεις και απαντήστε στις ερωτήσεις:

- Πού γεννήθηκε ο συγγραφέας;
- Πότε γεννήθηκε και πότε πέθανε;
- Ποιος ήταν ο πατέρας του και τι δουλειά έκανε;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3η

Παρακολουθήστε το βίντεο “Πρόληψη πυρκαγιών στο δάσος” **ακολουθώντας** το σύνδεσμο <http://ed.ted.com/on/sNPNGzic#review> και **απαντήστε** στις σχετικές ερωτήσεις, που βρίσκονται κάτω από αυτό.